

PROJE DÖKÜMANI

PROJE ADI : BOŞANMIŞ AİLELERE YÖNELİK DANIŞMA HİZMETİ
VE "NAFAKA AVANS MODELİ "

Uygulama Yeri : Ankara, İstanbul İzmir

Uygulama Merkezi : Ankara

BAşlama Tarihi : 1993

Süre : 36 ay

GEREKÇE

- Evlilik kurumunun eşler tarafından yürütülememesi durumunda oluşan boşanma olayından sonra, özellikle kadını ve çocukları etkileyen psiko sosyo ekonomik sorunların ortaya çıktığı bilimsel çalışmalarda saptanmıştır. Ortaya çıkan sorunların çözümü içinde özel bir çalışmaya ve modellere ihtiyaç duyulmaktadır.
- Hızla gelişen toplumsal değişim sürecinde, Türkiye'de özellikle son senelerde boşanma olayının arttığı görülmektedir.(1987 :18 305; 1988 :22 513;1989 : 25 376 Kay. DİE) Özellikle üç büyük ilde boşanan ailelerin sayıları 1989 için 9 475 olup,; 1 755 i ANkara, 4687 si İstanbul ve 3 033 ü ise İzmirde dir.
- Medeni Kanunun boşanmayla ilgili maddelerinde yapılan değişiklikler sonucunda da, boşanma vakalarında artış görülmekte olup, bu artışın devam etmesi sonucunda da belli sosyal sorunun oluşması söz konusu olabilecektir.
- Halen Türkiye'de boşanmadan sonra kadının ve dolayısıyla çocuğun karşılaştığı sosyo ekonomik sıkıntıları çözümlemede destek olabilecek resmi bir örgütlenme menin olmamasıda, çıkan sorunların büyümesine neden olabilecektir. Ayrıca,genel olarak kadınların sosyo ekono^{mik} açıdan bilinçlendirilmesine ve desteklenmesine yönelik bir resmi örgütlenmeye de,sorunların çözümü açısından büyük bir ihtiyaç duyulmaktadır.
- Hızlı bir kentleşme ve sosyal değişimi yaşayan üç büyük ildeki boşanma oranındaki % 37 lik bir oran, sorunların yoğunlaşmasında öncelik alabilecektir. Üç büyük ildede boşanma vakalarının %20 lik bir artış olması varsayıldığında 1992 senesinde 15.000 ailenin boşandığı göz önüne alınabilir. Şimdiye kadar boşanmış aileler yönelik yapılan bilimsel çalışmaların ışığında boşanan ailelerin %30 unun sosyo ekonomik destek beklediği varsayımıyla, bir sene içinde en az 5.00 kadın ve 2 500 çocuğun örgütlenmiş bir resmi hizmeti beklediklerini varsayılabilir.
- Özellikle, hizmet bekleyen bu gurubun, hukuksal danışmanlık hizmetleri, yeni hayatlarıyla ilgili rehberlik hizmetleri, iş konusunda ve ekonomik konularında hizmet beklentilerinin olmasının yanı sıra özellikle de yasal haklarının ödenmesinde çıkan sorunların çözümünde de bir beklenti içinde oldukları, bazı çalışmalarda saptanmış bulunmaktadır.

AMAC

: Yukardaki gerekçeler doğrultusunda, Ankara-İstanbul ve İzmir illerinde boşanan ailelere yönelik boşandıktan sonra ihtiyaç duyabilecekleri danışmanlık hizmetlerini yürütebilecek ve gerekli sosyal hizmet çalışmalarını organize edebilecek özel bir ekibin oluşması ve bu hizmet birimi içinde, özellikle kendileri ve çocukları konusunda mahkeme kararıyla erkek tarafından ödenmesi gereken nafaka ödemesinin çıkan sorunları (.) çözümlmek amacıyla "Nafaka Avanas" sisteminin oluşturulmasını sağlamak, bu projeye amaçlanmıştır.
(Halen bu sistem İsviçre'de Kanton Zürich'de "Alimente Inkasso" sistemiyle yürütülmektedir. Proje önerisindeki model, sorun çözücü olarak görüldüğü için önerilmektedir.)

YÖNTEM

: Proje önerisi için Ankara İstanbul ve İzmir ilinde boşanan aileler kapsama alınmış olup, ihtiyaç gurubu olarak her üç il için 5.000 boşanmış kadın ve çocukları varsayılmıştır. İllere göre dağılım ise : Ankara : 1.000 , İstanbul :2.500 ,İzmir : 1.500 boşanmış aile öngörülmüş olup,
Hizmete öncelikli hedef gurup olarak bu ailelerin %50 si hedef olarak alındığından

Ankara için 500

İstanbul için 1.250

İzmir için 750 , Toplam 2.500 aile/senelik

hizmet götürülmesi varsayılmıştır.

1. Boşanmış ailelere yönelik özel bir eğitimden geçmiş bir ekibin oluşturulması Bu ekip , halen hizmet vermekte olan Aile Danışma Merkezlerine entegre edilebilir.
2. Oluşturulacak hizmet birimde, boşanmış ailelere yönelik danışma hizmetleri (hukuksal,ve psikolojik sorunlarda,)çocuk eğitimi, çocuk eğitiminde destek hizmetler (ev ödevlerine yardım, boş zamanı değerlendirme, kendi kendine yardım gruplarının oluşturulması, iş konusunda danışmanlık ve işe yerleştirme çalışmaları, iş bulmada zorlananlar için özel çalışma programlarının organize edilmesi gibi hizmetlerin verilmesi için çalışmaların yapılması amaçlanmaktadır.

Ekip için düzenlenecek eğitimin bu amaçlar doğrultusunda düzenlenmesi gerekmekte olup, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu bu eğitimi planlayıp, uygulayabilir.

3. Boşanmış Ailelerle İletişim :

a. Adalet Bakanlığı ile proje kapsamında yapılabilecek protokol doğrultusunda boşanma ilanları ile birlikte Merkezin tanımı yapılarak gönüllü başvurular Merkeze yönlendirilebilir.

b. Gene Adalet Bakanlığı ile yapılabilecek bir protokolla boşanma ilamlarından bir süreti (Öncelikli çocuklu aileler için) Merkeze gönderilerek, bu aileler yönelik ekip elemanlardan birinin gerekirse ev ziyaretiyle ilişkinin başlatılması ve sorunların belirlenerek verilebilecek hizmetlerle ilgili planlamanın aile ile birlikte planlanması.

Genelde Türkiye'de veya Yurtdışında boşanmadan sonra ayrılan çiftlere yakınları yardım etmesine rağmen, profesyonel bir hizmete de sıcak yaklaşmakta olup, ilişkiler ve hizmet çeşidi arttırılabilmektedir.

4. NAFKA AVANS SİSTEMİ

Boşanmış ailelerle, boşanma sonrasında kurulan ilişkiler sonrasında özellikle boşanmalar geçimsizlikten dolayı oluşmuş ise erkeklerin bakımla ilgili ödemeleri gereken nafakalarda, zorluk çıkardıkları, ödemek istememeleri veya geç ödemeyi tercih ederek kadınların yaşamlarının zorlaştırılmasına ve dolayısıyla çocukların yaşamlarında etkiledikleri görülmektedir.

Bu dönem içinde, kadının nafaka ile ilgili ödemelerini geç alması yakınlarına yönelmesine neden olduğu için de kurması gereken düzenin oluşmasını engellemekte veya geciktirmektedir.

Boşanmış kadının ve çocuğunun yeni düzenini oluşturabilmesi için gerekli unsurlardan birin de (çalışmanın yanı sıra) nafaka olgusu nedeniyle "NAFKA AVANS" sistemi bir aracı bir hizmet olarak oluşturulmuştur.

Bu hizmette :

1. Boşanmış ailelerle yapılan görüşmeler sonucunda kadının, eski eşinden mahkeme tarafından ödemekle yükümlü olduğu nafakanın alınmasında veya zamanında alınmasında endişeleri bulunuyor ise "Nafaka Avans" kasasına bir vekaletname ile nafakalarının alınıp ödenmesi ile ilgili yetki devri yapılmaktadır.
2. Alınan yetki ile kasa elemanı, ödemelerle ilgili olarak yükümlü eşle görüşerek, ödemelerin kasaya yapılması konusunda bir protokol yapılır.
Bu protokolda ödemelerin yapılmadığı takdirde uygulanabilecek yükümlülüklerde yer alabilir.
3. Yapılan protokollar sonucuna göre, eski eşin ödemekle yükümlü olduğu miktar kasa tarafından avans olarak kadın ve çocukları için ödenebilecektir.

Bu sistem içinde, eşlerin nafaka nedeniyle karşılaşmaları engel-
lenmiş olup, ödemelerde bir garanti ve süreklilik oluşturulmaktadır.

Bu sistemde kaynaklardan, biri eski eşin ödemeleridir. Ancak eski eş çalışmıyor ise, ödemelerin belli bir sosyal yardım fonundan karşılanarak (gene avans olarak) ödemelerin sürekliliği sağlanabilmir.

Ancak Türkiye'de Sosyal Yardım için kaynakların belli bir sistem içinde organize edilmemiş olması nedeniyle, sistem öncelikle çalışanlar eski eşler için başlatılabilmir.

Veya, hedeflenecek bir grup için proje bazında ek bir sosyal yardım fonu oluşturularak çocuklu kadınlara belli bir fon ayrılabilmir. Bu fondan aynı zamanda kadınların mesleğe yönlendirilmesinde veya mesleklerini geliştirmelerinde geçen ve çalışmaya başladıkları ana kadar, eğitim ve zorunlu giderleri karşılanabilmir.

Bu nedenlerden dolayı, birbirini destekleyen sistem içinde özel eğitimden geçmiş elemanın çalışması gerekmektedir.

UYGULAMA

: HEDEF A. Proje önerisi Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde öncelikli olarak başanmış ve çocuğu olan toplam 2.500 aileye bir sene içinde ilişkiye geçerek, "NAFAKA AVANS SİSTEMİ" dahil olmak üzere, halen mevcut olan Aile Danışma Merkezleriyle koordineli bir şekilde danışma dahil hizmetlerin verilmesidir. Proje süresi 3 yıla göre planlanmıştır. Üç yıl içinde toplam 7.500 parçalanmış aileye hizmet götürülmesi söz konusu olabilir.

Ankara	500 x 3	=	1.500 aile/proje
İstanbul	1.250 x 3	=	3.750 aile/proje
İzmir	750 x 3	=	2.250 aile/proje
Toplam			7.500 aile/proje

HEDEF B1. Araştırma ve Veri Tabanını Oluşturma :

Şimdiye kadar yapılan araştırmaların değerlendirilmesi, oluşturulacak hizmetlerle ilgili bilgi alt tabanının oluşturulması, personel eğitimi için eğitim etüdünün yapılması, hizmetler için birlikte çalışılacak kurumlarla ön görüşmeler ve koordinasyon çalışmaları. (Adalet Bakanlığı, Psikiyatri Klinikleri, Eğitim Kurumları gibi)

2. Personel seçimi ve eğitimi : Araştırmalar ve uygulamalar bölümünde yer alacak elemanların seçimi ve eğitimi.

Proje süresince her 250 aile için bir eleman ihtiyacı varsayılarak toplam 7.500 aile için toplam 30 elemana ihtiyaç bulunmaktadır.

Ankara için, 6; İstanbul için 15, İzmir için 9 eleman aşamalı olarak % 50 si proje başlangıcında, % 50 si ise projenin 2.yılıının başında seçilip , eğitilerek işe başlanması planlanabilmektedir.

Eğitimin, çalışma konusunun genişliğinden dolayı iki ay süreyle yapılması düşünülebilir ve eğitim maliyetinin bir kısmı proje bütçesinden bir kısmı ise eğitimi alanların katkılarıyla karşılanabilmektedir.

3. Tanıtım ve Protokol çalışmaları : Özellikle koordineli bir şekilde çalışılması gerekli olan Mahkemelerle ilgili olarak, hizmetin tanıtımı ve ilamların merkeze gönderilmesi amacıyla bir protokol çalışma yapılarak, boşanmış ailelerle iletişimin kurulması sağlanabilmir.
4. Nafaka avans sistemi için bir fon birimi oluşturularak, bilgisayarla işleyecek sistem oluşturulur.
5. Eski eşi çalışmayanlar ve nafaka ödemelerinin sorun olacağı risk gurubu için en fazla altı ayı içerebilecek sosyal yardım fonunun organizesi ve bu süre içinde meslek kazandırma veya meslek geliştirme programlarının planlanması, gerekli kurumlarla koordinasyonlarının oluşturulması.

HEDEF C. 1.Uygulamanın başlaması:

Adalet bakanlığı ile yapılan protokol sonucunda tanıtılan hizmet için kendi inisiyatifleriyle başvuran veyamahkeme kanalıyla bildirilen ailelerle ev ziyaretı dahil olmak üzere iletişimin başlatılması ve verilecek hizmetin planlanarak önerilmesi ve işbirliğinin oluşturulması.

2. Nafaka AVans sisteminin öncelikli olarak çalışan eski eşler üzerinde başlanması, gerekli hukuksal sorunlar çıktığı zaman sorun çözücü çalışmaların planlanıp uygulamaya sokulması (icra gibi işlemler veya nafaka yükseltilmesi gibi)

3. Çalışmak zorunda olan kadınlar için mesleğe yönlendirme veyaya meslek geliştirme çalışmaları için gerekli işbirliğinin gerekli kurumlarla oluşturulması, eğitim programlarına katılanların çocuk bakımlarının organizasyonu, okula devam eden çocuklar için ev ödevine yardım servisi gibi hizmetlerin oluşturulması çalışmalarının planlanması.

4. Uygulama içinde görülen sorunları çözümleyici alt projelerin geliştirilmesi

5. Uygulamanın izlenmesi : Özellikle çalışan elemanların en az üç ay bir düzenlenecek seminer programlara katılımları ve çalışanlara süpervizör desteğinin oluşturulması

BÜTÇE

1. Uluslararası Danışmanlık Hizmeti		200.000.- \$
2. Ulusal Danışmanlık Hizmeti (Hukuksal,Sosyal ve proje danışmanlık hizmetleri		65.000.- \$
3. VErİ toplama çalışmaları		20.000.- \$
4. Ulusal Personel		
a. Genel Koordinatör	1 x 36ayx 2.000.-\$ =	72.000.-\$
b. İl sorumluları (İstanbul ve İzmir)	2 x 36ayx 1.600.-\$ =	115.200.-\$
c. Proje Personeli		
1.yıl	12 x 36ayx 1.000.-\$ =	432.000.-\$
2.yıl	15 x 24ayx 1.000.-\$ =	360.000.-\$
d. Muhasebe	1 x 36ayx 1.000.-\$ =	36.000.-\$
e.Sekreteryat	3 x 36ayx 750.-\$ =	81.000.-\$
		1.096.200.- \$
5. Personel Eğitimi		
240 saatlik eğitim= 1.000 x 30		30.000.-\$
72 saatlik eğitim= 150 x 30		4.500.-\$
		34.500.- \$
6.Nafaka Avans Sistemi		
a. Bilgisayar Donanımı,program,eğitim 3 il için	12.000.-\$ x 3	36.000.-\$
b. Hukuksal sorunların giderilmesi 2.000 sorun x 100.-\$		200.000.-\$
c. Çocuklara yönelik destek hizmetleri (evüdevine yardım,çalışan kadınlar için çocuk bakım hizmeti gibi) 1500çocuk x 150.-\$		225.000.-\$
d. Sosyal Yardım Programı		
1. Eski eşleri çalışmayan kadın risk gurubundan 1.000 kadına yönelik işbulana kadar üçaylık destek (en az bir çocuklu için) 120.-\$/ay x 3 ay x 1000		360.000.-\$

e. Meslek Kazandırma veya Meslek geliştirme Programı (1.000 kadına yönelik max.4 aylık eğitim finansmanı;özel ve kamu eğitim kurumları işbirliği ile.) 500.-\$ eğitim/kişi x 1.000	500.000.-\$	
f. Eğitim alan kadınların çocuklarına yönelik destek 100.-\$ x 1.000 çocuk	100.000.-\$	
g. Danışma Hizmetleri 1. Bilgilendirme çalışmaları (yazılı,video vs.) 2.Tanıtım ve iletişim çalışmaları 3.Gönüllü çalışmaları destek	100.000.-\$ 30.000.-\$ 60.000.-\$	
		1.611.000.-\$
7. Seminer Çalışmaları a. Uluslararası Workshop b. Ulusal seminerler	30.000.-\$ 15.000.-\$	
		45.000.-\$
8. Diğer Harcamalar Büro Destek hizmetleri, araç desteği iş aramada katkı ve alt proje destekleri		528.300.-\$
		3.600.000.-\$

MALİYET : Üç senelik proje süresince
10.000 kadın ve çocuğa verilecek
hizmetin maliyeti :
3.600.000 \$: 10.000 : 360.-\$
2.960.000.- ₺

NOT : .Proje önerisinin hazırlanmasında "Çiğdem Arıkan'ın araştırma çalışması
"Yoksulluk,Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma" konusundaki çalışmasından
yararlanılmıştır.

NNihat Tarımeri

İzmir 10.12.1992